

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/151/2018
Identifikačné číslo spisu:	8114216159
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:8114216159.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Oľgy Trnkovej a členov senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Ladislava Górásza, v dedičskej veci po poručiteľovi D. C., r. C., nar. XX.X.XXXX, r.č. XXXXXX/XXX, naposledy bytom M. pri J. XX, ktorý zomrel XX.X.XXXX, s účastníkmi konania: 1/ T. C., bývajúci v H. F. R., Za Q. XXX/XX, zastúpený Advokátskou kanceláriou Fabian a Novosad s.r.o., so sídlom v Prešove, Masarykova 16, IČO: 51 913 984, 2/ I. T., r. C., bývajúca v S. XXX, 3/ E. R., bývajúci v R. E., D. XXX/X, 4/ H. G. (nar. XXXX), bývajúci v S. XX, 5/ H. G. (nar. XXXX), bývajúci v S. XX, 6/ D. G., bývajúci v S. XX, 7/ A. G., bývajúci v S. XX, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 35 D 709/2014, o dovolaní T. C. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 27. júla 2017 sp. zn. 23 CoD 4/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 1. februára 2016 č. k. 35 D 709/2014-200 schválil dohodu dedičov o rozdelení majetku poručiteľa. Vychádzal zo zistenia, že dedičia prijali dedičstvo v pôvodnom dedičskom konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. D 149/1999 a po poučení (§ 175b O.s.p.) prehlásili, že sa jedná o úplný okruh dedičov. Prítomní účastníci, resp. ich zástupcovia na základe plnej moci na pojednávaní dňa 24.11.2015 prehlásili, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom dedenia po poručiteľovi uvedené vo výroku uznesenia, patria poručiteľovi. Dedičia uzatvorili dohodu o rozdelení majetku tak, ako je uvedená vo výrokovej časti uznesenia, a táto dohoda neodporovala zákonu ani dobrým mravom, súd ju preto schválil (§ 482 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie T. C. uznesením z 27. júla 2017 sp. zn. 23 CoD 4/2016 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie (ako vecne správne) a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. V danom konaní bolo súdom preukázané, že dedičia uzavreli dedičskú dohodu a súd ju schválil. K námietke odvolateľa uviedol, že ak niektorí dedičia nadobudli z dedičstva na základe takejto dohody menej ako by im pripadlo podľa zákona na dedičský

podiel, toto nie je dôvodom neplatnosti dohody a ani nezakladá rozpor dohody so zákonom, resp. dobrými mravmi. Odvolateľ pritom nepopieral, že dedičská dohoda uzavretá bola tak, ako je uvedená vo výroku uznesenia súdu prvej inštancie a dedičia si boli vedomí jej obsahu. Odvolateľom tvrdený podvod zo strany D. T. preukázaný nebol.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie T. C.. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie podal z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, keď jeho rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, či možno odstúpiť od dohody o vyporiadaní dedičstva aj v odvolacom konaní, t. j. podaním odvolania proti rozhodnutiu, ktorým bola dohoda dedičov o vyporiadaní dedičstva schválená. Namietal, že odvolací súd mal odvolanie posúdiť podľa jeho obsahu, z ktorého jasne vyplýva jeho nesúhlas s dedičskou dohodou, preto správne mal odvolanie posúdiť ako odstúpenie (odvolanie) od dedičskej dohody, ako odvolací súd rozhodol už v obdobnej veci vedenej pod sp. zn. 20 CoD 5/2016. Súd v takomto prípade by schválil novú dedičskú dohodu, resp. by bolo dedičstvo prejednané podľa zákona a závetu. Na podporu svojich tvrdení poukázal aj na rozhodnutie Mestského súdu v Prahe sp. zn. 11 Co 861/72 (R 34/1976).

4. K dovolaniu sa vyjadril D. T., ktorý uviedol, že nikoho neoklamal pri uzavretí dedičskej dohody. Ostatní účastníci dedičského konania sa nevyjadrili.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, ale nie je dôvodné. Konanie o dedičstve je upravené v § 158 a nasl. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C.m.p.“), na konanie o dovolaní sa použijú podľa § 2 C.m.p. ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

6. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p.

7. V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

11. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

12. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovoláním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C.s.p.) dovolateľ napáda uznesenie odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku vo veci samej.

13. Dovolateľ podal dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Odvolací súd podľa neho vec nesprávne právne posúdil, keď mal uznesenie súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na nové konanie, nakoľko podaním odvolania došlo k odstúpeniu od dohody o vyporiadaní dedičstva z jeho strany a zároveň navrhnutý nový spôsob vyporiadania majetku po poručiťovi. Z obsahu dovolania vyplýva (§ 124 ods. 1 C.s.p.), že podstatná právna otázka v prejednávanej veci je, či podaním odvolania proti rozhodnutiu, ktorým bola dohoda dedičov o vyporiadaní dedičstva schválená, došlo k odstúpeniu od dohody o vyporiadaní dedičstva.

14. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C.s.p. dovolací súd dospel k záveru, že vyššie uvedená právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená, a preto je dovolanie v danom prípade procesne prípustné. Dovolací dôvod, ktorý dovolateľ uplatnil treba posúdiť podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

15. Po vyriešení otázky prípustnosti dovolania dovolací súd skúmal, či dovolateľ dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci tak, ako to v dovolaní namieta.

16. Odvolací súd prejednal napadnuté uznesenie súdu a zistil, že odvolateľ v odvolaní nepopieral uzavretie dedičskej dohody, ktorá je obsiahnutá vo výroku uznesenia súdu prvej inštancie. Uvádzal, že v konaní ho zastupovala manželka, ktorá nevedela posúdiť rozsah dedičstva a on nadobudol menej ako by mu pripadol dedičský podiel zo zákona. Uvedená skutočnosť však podľa názoru odvolacieho súdu nie je dôvodom pre neplatnosť dohody, ktorú dedičia pri prejednávaní dedičstva uzavreli a nakoľko nebola v rozpore so zákonom, resp. dobrými mravmi, súd uzavretú dedičskú dohodu správne schválil. Namietaný podvod zo strany jedného z účastníkov konania nebol preukázaný a z obsahu spisu súdu prvej inštancie vyplýva vedomosť obsahu dedičskej dohody.

17. Dovolateľ v dovolaní uvádza, že Krajský súd v Prešove v rozhodnutí č. k. 20 CoD 5/2016-72 zo dňa 30.6.2016 rozhodol v podobnej veci tak, že vyhovel odvolaniu proti rozhodnutiu o schválení dedičskej dohody a vrátil vec súdu prvej inštancie s poukazom na rozhodnutie Mestského súdu v Prahe sp. zn. 11 Co 861/72 (R 34/1976), kde podľa názoru súdu dedičia môžu od dohody o vyporiadaní dedičstva odstúpiť do právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým bola dohoda dedičov schválená.

18. Podľa § 482 ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov: „Ak je viac dedičov, vyporiadajú sa na súde medzi sebou o dedičstve dohodou. Ak dohoda neodporuje zákonu alebo dobrým mravom, súd ju schváli“.

19. Podľa § 44 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov: „Zmluva je uzavretá okamihom, keď prijatie návrhu na uzavretie zmluvy nadobúda účinnosť. (...)“

20. Podľa § 48 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov: „Od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi

dohodnuté".

21. Podľa § 175q ods. 1 písm. c/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov: „Súd v uznesení o dedičstve schváli dohodu o vyporiadaní dedičstva (...)”

22. V komentári k ustanoveniu § 482 na str. 521 Občianskeho zákonníka, EPOS, 2007, Fekete, I. sa uvádza, že „...účastníkmi dohody o vyporiadaní dedičstva sú všetci dedičia, ktorí sú povolaní dediť. Nesúhlas čo i len jediného z nich má za následok, že k vzniku dohody nedôjde. K dohode dôjde len vtedy, ak všetci dedičia prejavia určitú vôľu, ktorá sa týka celého obsahu dohody. Účastníci dohody nie sú pri vyporiadaní dedičstva dohodou nijak obmedzení (okrem toho, že dohoda nesmie byť v rozpore so zákonom a dobrými mravmi). Môžu sa odchýliť od podielov, ako vyplývajú zo zákona či zo závetu. Nič nebráni tomu, aby niektorý dedič z dedičstva nedostal nič, hoci podľa zákona alebo závetu má nárok na určitý podiel, alebo aby dostal niečo iné (napr. namiesto veci, ktorú mal dostať na základe závetu, získal inú vec z dedičstva)..”

23. Civilný mimosporový poriadok - komentár, Horváth, E. - Andrášiová, A.: Wolters Kluwer, 2016 uvádza k ustanoveniu § 203 písm. c/, „...predpokladom uzavretia dedičskej dohody je súhlas všetkých dedičov s jej obsahom. Dohodou o vyporiadaní dedičstva možno vyporiadať len celé dedičstvo, nikdy nie iba jeho časť. K jej uzavretiu nemožno pristúpiť v prípade, ak časť dedičov s dohodou súhlasí a časť z nich žiada zákonný dedičský podiel. Nesúhlas čo i len jedného dediča s vyporiadaním dedičstva dohodou vylučuje platnosť uzavretia dedičskej dohody a schválenie tohto úkonu súdom ako neodporujúceho zákonu. Veriteľ poručiteľa je účastníkom dohody, ak sa vyporiadava jeho pohľadávka a tiež musí súhlasiť s vyporiadaním dedičstva...”

24. „Dohodou sa môžu dedičia odchýliť od podielov, na aké majú podľa zákona alebo závetu nárok. Zákon dokonca pripúšťa, aby sa dedič vzdal časti svojho podielu alebo aj celého podielu v prospech iného dediča”. (Vojčík, P. a kolektív: Občiansky zákonník Stručný komentár, IURA EDITION, 2008, komentár k ustanoveniu § 482, str. 610).

25. Dedičstvo potvrdzuje vždy súd, pričom spôsob vyporiadania môže byť buď zákonný alebo na základe dohody dedičov. V oboch prípadoch ide o vyporiadanie medzi všetkými dedičmi, ktoré zakladá práva a povinnosti medzi nimi navzájom na jednej strane a prípadnými veriteľmi na strane druhej. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dohoda dedičov o rozdelení dedičstva je hmotnoprávne zakotvená v ustanovení § 482 ods. 1 Obč. zákonníka, podľa ktorého ak je viac dedičov, vyporiadajú sa medzi sebou o dedičstve dohodou z čoho vyplýva, že zákon preferuje takúto dohodu pred potvrdením dedičstva podľa dedičských podielov a jeho následným vyporiadaním. Dohoda o vyporiadaní dedičstva je uzavretá prijatím návrhu (§ 43a Obč. zákonníka), pričom tento akt je zachytený v zápisnici súdu alebo v uznesení (osvedčení) o dedičstve vydaného notárom ako súdnym komisárom. Nie je však vylúčené, že dedičia takúto dohodu predložia súdu mimo pojednávania. Zákonnou podmienkou pre uzatvorenie dohody dedičov o vyporiadaní dedičstva je, že ju musia uzatvoriť všetci dedičia bez ohľadu na ich dedičský titul (zo zákona, zo závetu), musí byť podpísaná všetkými jej účastníkmi, pričom ňou môžu modifikovať zákonné a závetné dedenie, avšak nemôže odporovať zákonu alebo dobrým mravom, v opačnom prípade ju súd neschváli (§ 482 ods. 1 a 2 Obč. zákonníka, § 175q ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

26. Zo zápisnice spísanej 24. novembra 2015, sp. zn. 35 D 709/2014, D not 205/2014 na Notárskom úrade D.. I. P. vyplýva, že účastníci poznali pri uzatváraní dedičskej dohody presný rozsah svojich dedičských práv, pričom dovolateľ bol v dedičskom konaní zastúpený svojou manželkou a všetci účastníci dedičského konania, resp. ich právni zástupcovia dedičskú dohodu podpísali. Odvolací súd preto správne vychádzal z toho, že dedičská dohoda schválená súdom prvej inštancie obsahuje všetky zákonné náležitosti a neodporuje zákonu ani dobrým mravom. Správne vyhodnotil aj námietku, že nesúhlas odvolateľa s veľkosťou nadobudnutého dedičského podielu, ktorý je menší ako zo zákona alebo závetu, nie je dôvodom pre neplatnosť dedičskej dohody. Pokiaľ dovolateľ namietal, že odvolací súd mal správne právne posúdiť odvolanie ako jeho odstúpenie od dedičskej dohody, pričom súd prvej inštancie mal znovu vyporiadať dedičstvo, s takýmto názorom nemožno súhlasiť.

27. Pokiaľ uzavretie dohody o vyporiadaní dedičstva sa spravuje občianskym právom, dovolací súd má za to, že potom aj jej zmena, odvolanie alebo nahradenie sa spravuje rovnakým právnym kódexom. Všeobecná zásada o rešpektovaní a dodržiavaní uzavretých zmlúv je prelomená výnimočným ustanovením (§ 48 Obč. zákonníka), ktoré formuluje oprávnenie účastníka zmluvy odstúpiť od tejto zmluvy v prípadoch, v ktorých to v hypotéze právnej normy predvída zákon, alebo keď sa na tom účastníci zmluvy vopred dohodli. Keďže dedičská dohoda nadobúda platnosť a účinnosť právoplatným schválením súdu, odvolateľ mohol v rámci odvolacieho konania odstúpiť od dedičskej dohody. Ide však o súkromnoprávny akt, preto odstúpenie je možné až po dohode (súhlase) všetkých účastníkov dedičskej dohody.

28. Z komentára k ustanoveniu § 175q, str. 714, Občiansky súdny poriadok I. diel, Krajčo, J. - Sučanská, D. - Čierna, A. - Krajčo, EUROUNION, 2010 vyplýva, „Dohodu o vyporiadaní dedičstva možno pred právoplatným skončením konania o dedičstve zmeniť, odvolať alebo ju nahradiť novou dohodou, avšak vždy len so súhlasom všetkých dedičov. Nemožno ju zmeniť ani na pranie niektorých z nich, ak s tým ďalší dediči nesúhlasia“.

29. Nosnou myšlienkou, na ktorej dovolací súd založil svoje rozhodnutie je, že odstúpenie od dedičskej dohody pripúšťa ustanovenie § 48 Občianskeho zákonníka až do právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým bola dedičská dohoda schválená, avšak len po dohode (súhlase) všetkých účastníkov dedičskej dohody.

30. Zo všetkých, vyššie uvedených dôvodov, dospel dovolací súd k záveru, že odvolateľ neopodstatnene tvrdí, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení.

31. Najvyšší súd preto nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 C.s.p.

32. O náhrade trov konania rozhodol najvyšší súd podľa § 52 C.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.